

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 1

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 1. – 704 с.
ISBN 978-617-8763-15-2**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-15-2

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Ігнатова Анастасія Сергіївна

МОВНІ ПРАВА У СУДОЧИНСТВІ: РОЛЬ РЕЄСТРУ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ
НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН. 173

Козирь Дмитро Валерійович

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ: ЯКИМ МАЄ БУТИ МАЙБУТНЄ? 177

Бугаєнко Каріна Вікторівна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЖИТТЕВОГО ЦИКЛУ КОНСТИТУЦІЇ АРАБСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ЄГИПЕТ .. 181

Матковський Микита Сергійович

ВІДНОВЛЕННЯ ПРАВА НА ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ ПІСЛЯ ВІЙНИ: КОНСТИТУЦІЙНІ
ВИКЛИКИ 183

Ваньчак Марта Володимирівна

«ГАЛЮЦИНАЦІЇ» ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК ЗАГРОЗА КОНСТИТУЦІЙНИМ ПРИНЦИПАМ
СУДОЧИНСТВА 185

Шлентов Юрій Сергійович

ПРАВО НА ДОСТАТНІЙ ЖИТТЄВИЙ РІВЕНЬ У РІШЕННЯХ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ
УКРАЇНИ 188

СЕКЦІЯ 5. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА БЕЗПЕКА, ПРАВА ЛЮДИНИ Й МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ХХІ СТОЛІТТІ

Бехруз Хашматулла

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРАВОВИХ СИСТЕМ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ 191

Аракелян Мінас Рамзесович

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОЗАХИСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ КРИЗ. 193

Белогубова Оксана Олександрівна

ЕНЕРГЕТИЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЄС: МІЖНАРОДНИЙ ТА РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР. 196

Грушко Мальвіна Валеріївна

ЮРИСДИКЦІЯ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ ЩОДО ЗЛОЧИНУ ГЕНОЦИДУ:
ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ПОЛІТИЧНІ ОБМЕЖЕННЯ. 198

Vladyslav Dronov

MEDIA AS A TOOL FOR THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS. 201

Каненберг-Сандул Оксана Костянтинівна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ В
ДІЯЛЬНОСТІ УВКБ ООН 205

Мануйлова Катерина Вікторівна

ПРАВА ЛЮДИНИ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ: ВИКЛИКИ ДЛЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ. 207

Форманюк Вікторія Василівна

МЕРЕЖА АГЕНТСТВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЯК ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ
КООРДИНАЦІЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНИХ АГЕНТСТВ ЄС. 210

Цибульська Ольга Юріївна

ПРОЦЕДУРА «EXEQUATUR» В УКРАЇНІ: МІЖНАРОДНИЙ ПРИВАТНО-ПРАВОВИЙ
АСПЕКТ 213

Ярмакі Володимир Христофорович

БАЛАНС МІЖ БЕЗПЕКОЮ ТА ПРИВАТНІСТЮ: ЦИФРОВИЙ КОНТРОЛЬ У ВОЄННИЙ ЧАС
КРИЗЬ ПРИЗМУ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ПРАВ ЛЮДИНИ 216

Бірюков Руслан Миколайович

БОРІТЬБА З КІБЕРЗАГРОЗАМИ ЯК ФАКТОР СТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНОГО
ПОЛІЩЕЙСЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ 219

Войтович Павло Петрович

ІНФОРМАЦІЙНІ ПРАВА ЛЮДИНИ: ПІД ЗАГРОЗОЮ? 222

2. Злочини проти людства. *T. M. C. Asser Instituut*. URL: <https://www.asser.nl/knowledge-hub-ukr/пошук-за-темою/зл-п-л>.
3. Римський статут міжнародного кримінального суду. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text.
4. Синюк О. Що таке злочин геноциду, як його довести і чи є ознаки геноциду українців *ZMINA*. URL: https://zmina.info/instructions/shho-take-zlochyn-genocyzdu-yak-jogo-dovesty-i-chy-ye-oznaky-genocyzdu-ukrayincziv/#instruction_block_3
5. Судан вирішив видати Омара аль-Башира суду в Гаазі. *LB.ua*. URL: https://lb.ua/world/2021/08/11/491461_sudan_virishiv_vidati_omara.html

Ключові слова: Міжнародний кримінальний суд, злочин геноциду, юрисдикція, міжнародне правосуддя, Римський статут, злочини проти людяності, воєнні злочини, політичні обмеження, комплементарність, відповідальність в міжнародному праві.

Key words: International Criminal Court, genocide, jurisdiction, international justice, Rome Statute, crimes against humanity, war crimes, political constraints, complementarity, responsibility in international law.

Vladyslav Dronov

*National University «Odesa Law Academy»,
Associate Professor of the Department of International and European Law,
Candidate of Legal Sciences, Associate Professor*

MEDIA AS A TOOL FOR THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS

Human rights protection is undergoing significant transformation within contemporary international and European legal frameworks, particularly under the conditions of rapidly evolving information environments. In this context, the role of the media is not merely increasing but is being fundamentally redefined, as modern information societies depend on complex processes of dissemination, interpretation and circulation of information. This study aims to analyse the role of the media in the protection of human rights, with particular emphasis on the right of access to information and its legal regulation.

The role of the media in the protection of human rights is both significant and multifaceted. It manifests itself in various forms, including the coverage of human rights violations, the dissemination of information about individuals' rights and obligations, and the reporting on the activities of public authorities and local self-government bodies. The media not only inform the public about human rights and their violations but also contribute to shaping public opinion, ensuring transparency and accountability of public authorities, and facilitating democratic participation. However, despite the significant role of the media, their activity raises a number of legal challenges, particularly in balancing freedom of expression with other fundamental

rights, such as privacy and data protection. In this regard, the novelty of this study lies in the attempt to conceptualise the role of the media not only as a channel for the dissemination of information, but also as an independent actor within the system of human rights protection, capable of influencing both the realization and the limitation of fundamental rights.

It should be emphasised that the role of the media in human rights protection cannot be reduced solely to an auxiliary or supportive function. In many cases, the media act as a quasi-institutional mechanism of control, capable of influencing both public authorities and society as a whole. This allows the media to be considered not only as participants in information relations, but also as active elements of the broader system of human rights protection.

In democratic societies, the effective functioning of the media is closely linked to the realization of the right of access to information, which is widely recognized as a fundamental human right. The development of digital technologies has further expanded the scope and mechanisms of information exchange, reinforcing the importance of both traditional and new media in the protection of human rights. At the same time, this evolution raises new challenges related to misinformation, trust, and the balance between competing rights and interests. In the digital era, media activity increasingly overlaps with the functioning of online platforms, social networks and algorithm-driven content distribution systems. This transformation not only enhances the accessibility of information but also creates risks related to information manipulation, echo chambers and the spread of disinformation, which may negatively affect the effective realization of human rights.

D. Devi emphasizes that mass media, as powerful channels of information and communication, play a significant role in shaping public opinion, strengthening socio-cultural awareness, and expanding the discourse on human rights, democracy and peace [1].

Other authors refer to the Latin maxim *ubi jus, ibi remedium* («where there is a right, there is a remedy»), emphasizing the intrinsic link between the recognition of rights and the availability of effective mechanisms for their protection. These mechanisms may include both formal legal remedies, such as courts and tribunals, and indirect means, including public protest and media activity. In this context, the media act as a bridge between individuals and public authorities, drawing attention to human rights violations, raising public awareness and contributing to the enforcement of human rights, although their impact may be both positive and negative [2].

A central aspect, which significantly influences the course of this study, is the contribution of the media to the realization of the right of access to information. One of the guarantees of this right is the obligation to disclose information on the activities of public authorities and the performance of their public functions. Such a mechanism enables citizens to independently search for and use this information, even without the involvement of the media.

However, it is the media that perform this function in a systematic and professional manner, which allows them to effectively exercise oversight over public authorities, particularly in democratic societies. In Ukraine, these relations are regulated by the Law of Ukraine «On Access to Public Information». According to Article 15 of the Law of Ukraine „*On Access to Public Information*«, information administrators may disclose public information on their official websites, in their own official print media and/or in the media on the basis of agreements on coverage of their activities concluded with entities operating in the media sector. Where an information administrator has an official website, such information shall be mandatorily disclosed on the website, indicating the date of publication of the document and the date of updating of the information [3]. The disclosure of information on the activities of public authorities and the performance of their public functions clearly demonstrates the priority given to the protection of the information rights and interests of the individual. Thus, the legal framework in Ukraine creates favourable conditions for ensuring access to information, which strengthens the role of the media as a mediator between public authorities and society.

Access to information is ensured not only through the systematic and prompt disclosure of information, but also through the provision of information upon request. Section IV of this Law is devoted to the exercise of the right of access to information through an information request. An information request is defined as a request made by a person to an information administrator to provide public information in its possession.

In fact, the Law provides broad opportunities for obtaining information and does not impose unnecessary restrictions. According to the Law, a requester has the right to submit an information request to the information administrator regardless of whether the requested information concerns them personally and without having to justify the reasons for the request. This significantly expands opportunities for both the public and the media, as there is no obligation to explain the purpose of the request.

It is evident that access to information relating solely to the individual is primarily relevant for persons not engaged in public activity or journalism. At the same time, an information request may be individual or collective and may be submitted orally, in writing or in other forms (including by mail, fax, telephone or e-mail) at the requester's discretion.

Undoubtedly, both information rights and media activity today extend beyond the national level. In the field of international relations, it is noted that the shared understanding of the international community regarding the key conceptual foundations of the right to information is based on a generally accepted interpretation of freedom of information, as well as on the recognition of its significance for the international legal regulation of contemporary and future information relations.

This understanding lies in the recognition of this category as a fundamental human right, with freedom of information being regarded as a criterion for the protection of all types of freedoms. In addition, the content of freedom of information and the

conditions for its realization have been defined, namely the right to collect, transmit and disseminate information freely and without interference [4]. At the same time, the international dimension of information rights highlights the growing interdependence between national legal systems and global information flows, where media actors operate beyond territorial boundaries, thereby requiring coordinated legal approaches at both national and supranational levels.

In this context, the European Union legal framework demonstrates a particularly advanced approach to integrating media-related principles into the system of fundamental rights protection. Particular attention should be paid to the provisions of the Charter of Fundamental Rights of the European Union. Article 11 (Freedom of expression and information) is of special relevance in this context. Its distinctive feature lies in the explicit requirement that the freedom and pluralism of the media shall be respected [5]. This demonstrates the particular importance attached to media freedom within the legal framework of the European Union. Admittedly, this provision is contained in an article devoted to freedom of expression and information. However, taking into account the indivisible nature of human rights and the interconnection between the right of access to information, freedom of expression, and other fundamental rights, it can be concluded that media pluralism is essential not only in the context of freedom of expression, but also for a wide range of other human rights, such as the right to participate in public affairs, electoral rights, and the right to assembly. It thus constitutes a necessary condition for the development and proper functioning of civil society.

Consequently, the role of the media in the protection of human rights is multifaceted. It includes the coverage of human rights violations, oversight of the activities of the state, political actors and public officials, as well as informing citizens about their rights and the means of their effective realization. At the same time, the growing complexity of the information environment requires a careful balance between media freedom and the protection of other fundamental rights.

References:

1. Devi D. The mass media as a mechanism for the promotion and protection of human rights. *Innovative Research Thoughts*. 2023. Vol. 9. No. 2. URL: <https://irt.shodhsagar.com/index.php/j/article/view/627/621> (date of access: 28.03.2026).
2. Yadav S., Tiwari S. Role of Global Media in Highlighting the Issue of Violation of Human Rights. *International Journal of Law Management & Humanities*. 2025. Vol. 8. No. 2. P. 1953–1966. URL: <https://ijlmh.com/paper/role-of-global-media-in-highlighting-the-issue-of-violation-of-human-rights/> (date of access: 28.03.2026).
3. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (date of access: 29.03.2026).
4. Fedorov V., Fedorova T., Dronov V. The right to information from the point of view of legal theory, international law and international relations. *Amazonia Investiga*. 2023. № 12 (68). P. 324–332. URL: <https://doi.org/10.34069/AI/2023.68.08.30>

5. Charter of Fundamental Rights of the European Union of 7 December 2000, as adapted at Strasbourg on 12 December 2007. *Official Journal of the European Union*. 2012. P. 391–407. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012P> (date of access: 28.03.2026).

Ключові слова: права людини, захист прав людини, міжнародне право, Європейський Союз, право на доступ до інформації, медіа.

Key words: human rights, protection of human rights, international law, European Union, right of access to information, media.

Канєнберг-Сандул Оксана Костянтинівна
*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного та європейського права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ В ДІЯЛЬНОСТІ УВКБ ООН

Повномасштабне вторгнення російської федерації та порушення територіальної цілісності України призвело до найбільшої міграційної хвилі в Європі з часів Другої світової війни. Набуття статусу біженця в умовах збройного конфлікту на сьогодні має особливу актуальність. Саме збройні конфлікти призводять до масового переміщення осіб, які шукають притулку за межами своєї країни тим самим породжуючи міграційну кризу. Мільйони українців були змушені шукати захисту на території держав-членів Європейського Союзу.

Сучасний світ характеризується зростанням кількості та інтенсивності збройних конфліктів, які є основною причиною вимушеного переміщення мільйонів людей. Забезпечення прав цих осіб, які часто залишаються без засобів до існування, документів та базової безпеки, є одним із найбільших гуманітарних викликів сучасного світу. Діяльність УВКБ ООН, як ключового глобального гравця у цій сфері, набуває надзвичайно критичного значення. Її мандат охоплює захист прав не лише біженців (осіб, які перетнули міжнародний кордон), але й внутрішньо переміщених осіб, чий права та потреби є не менш гострими та важливими, а їхній правовий статус часто складніший для розуміння [1].

Актуальність вивчення особливостей роботи УВКБ ООН полягає в необхідності аналізу ефективності застосовуваних механізмів захисту в динамічних та небезпечних умовах під час збройного конфлікту. Це включає надання швидкої гуманітарної допомоги, правового захисту, забезпечення доступу до освіти, охорони здоров'я та пошук довгострокових рішень, що включає у себе добровільне повернення, місцеву інтеграцію або розселення в третій країнах.

Для України ця тема має першочергове, життєво важливе значення. З 2014 року і, особливо, після повномасштабного вторгнення, Україна зіткнулася з